

ШИРИТЬСЯ КОЛО ДРУЗІВ

Одному з відомих дослідників проблем економічної географії, історії народного господарства Угорщини, істориків греко-католицької церкви Угорщини, громадському діячу Тібору Міклошу Поповичу виповнилося сімдесят років. Автор запропонував читачеві короткий виклад життєвого і наукового шляху вченого.

Ключові слова: угорський учений, русини, українці, Московський університет.

Одному из известных исследователей проблем экономической географии, истории народного хозяйства Венгрии, историков греко-католической церкви Венгрии, общественному деятелю Тибору Миклошу Поповичу исполнилось семьдесят лет. Автор предложил читателю краткое изложение жизненного и научного пути ученого.

Ключевые слова: венгерский ученый, русины, украинцы, Московский университет.

To one of the known researchers of problems of economic geography, history of national economy of Hungary, historians of greco-catholic church of Hungary, to the publicman Tiboru Mikloshu Popovichu was seventy years ago. An author offered to the reader short exposition of vital and scientific way of scientist.

Keywords: Hungarian scientist, Ukrainians, Moscow university.

Розвал радянської імперії обумовив позбавлення дослідників від пут єдиної вірної методології, відкрив можливість до вільного спілкування із загалом європейських учених. Особливий прогрес у проведенні конференцій та спільних досліджень спостерігається в україно-польських та україно-болгарських контактах. Очевидно, спільне слов'янське коріння, близькість мов, а подекуди й історичної долі, сприяють цьому. Україну й Угорщину також поєднує спільне історичне минуле. Однак мовний бар'єр до певної міри робить контакти істориків не такими регулярними та плідними. Як у нас, так і в сусідів, фахівці, які вільно володіють українською та угорською мовами, є унікальним скарбом. До їх числа необхідно віднести відомого угорського вченого, який не так давно відзначив своє 70-річчя – Тібора Міклоша Поповича. Науковців Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Пет-ра Могили з угорським ученим поєднала співпраця на ниві дослідження інтеграційних процесів країн Чорноморсько-Балтійського регіону.

Тібор Міклош Попович народився 5 травня 1938 року в селі Горінчово поблизу Хуста (на той момент терени входили до складу Чехословаччини) в родині сільських учителів. Так склалося, що у пошуках заробітку сім'я досить часто переїздила, проживаючи в різних населених пунктах Закарпаття. Тому майбутній науковець навчався в школах з угорською, українською та російською мовами викладання. Це, зрештою, не було суттєвою перешкодою у набутті знань, адже його родина мала інтернаціональне та полірелігійне коріння. По материнській лінії один із предків походив з острова Сардинія. Він у складі наполеонівської армії дістався Закарпаття і там одружився на дівчині греко-католицького віросповідання з села Мале Березне, яка мала українське та угорське коріння. Саме від цього шлюбу народився дід Тібора по матері. По батьківській лінії його предки походили з Чорногорії (Цетіне та

Котор) і були чорногорськими сербами православного віросповідання. Один із цих предків, Йован Попович, рятуючись від переслідування турків ще в рамках так званого “великого переселення сербів до Угорщини” (кінець XVII ст.), потрапив до одного з містечок, розташованих на північ від Буди. Дід по батькові, Іван Попович, народився у селі Гудя, був випускником Ужгородської семінарії і правив як греко-католицький учитель-священик. Принагідно зазначимо, що родина славилася своїми священиками, і тому прізвище Попович відповідало своїй сутності.

Той факт, що Тібор Міклош Попович має декілька етнічних коренів та релігійних ознак, обумовив його толерантність щодо етнорелігійних питань. На період 1956-1961 років припадає його навчання у найпрестижнішому радянському вузі – Московському університеті імені М. Ломоносова, де Попович-студент слухав лекції знаменитих географів, економістів, істориків та етнографів (В. Анучіна, О. Богомолова та ін.). У стінах університету формувалася його широкий міждисциплінарний науковий світогляд.

З 1965 до 1968 року навчався в стаціонарній аспірантурі кафедри економічної географії Московського університету імені М. Ломоносова. Після успішного завершення навчання був направлений на роботу в Ужгородський державний університет. Однак відсутність партійності не дозволила витримати конкуренцію із креатурою місцевих партійних органів у намірах посісти місце на одній із кафедр. Очевидно, ця глибока моральна травма й обумовила рішучий крок молодого науковця, котрий скористався із нагоди перебратися у серпні 1969 року до Угорщини. Розпочався кардинально новий період життя. Учений зайняв посаду наукового співробітника Інституту економіки харчової промисловості в Будапешті. Невдовзі він став автором та співавтором декількох монографій. У 1971 році його було поновлено в колись утраченому угорському громадянстві. Важливою віхою на життєвій ниві став перехід у 1974 році на роботу до найпрестижнішого навчального закладу Угорщини – Будапештського університету, де він пропрацював упродовж сімнадцяти років, до виходу в 1991 році на пенсію. Відмінне володіння багатьма європейськими мовами, наукові здобутки поставили Тібора Міклоша Поповича в ряд найвідоміших науковців континенту. Він був учасником та організатором численних міжнародних форумів, у тому числі Міжнародного географічного конгресу, що відбувся у Москві в 1976 році.

Вихід на пенсію не спричинив завершення наукових досліджень та активної громадської роботи. Розвал соціалістичної системи обумовив покращення в Угорщині ситуації з національними меншинами. Тібор Попович був біля витоків “Організації русинів Угорщини”, а з 1996 р. і Русинського наукового інституту. У 2002 році він – організатор і голова русинського культурного об’єднання “Будителі”. Шануючи релігію пращурів, відроджуючи національні традиції русинів (українців) Угорщини, науковець далекий від політизації русинського питання – мова, культура, історія предків стоять на першому місці його щоденної невтомної дослідницької праці та громадської діяльності.

Тібор Міклош Попович – автор шести монографій та шести розділів у книгах, більше як ста публікацій у наукових часописах, що вийшли угорською, українською, російською, польською, англійською, німецькою, естонською мовами. Він – член Угорського етнографічного товариства, Угорського географічного товариства, Угорського товариства харчової промисловості, Угорського товариства істориків та Асоціації українців Угорщини.